

TYÖHARJOITTELIJOIDEN KOKEMUKSIA: POLIISITYÖN VAIKUTUKSET POLIISIN LÄHIOMAISEEN

Miten poliisina työskentely vaikuttaa poliisin lähiomaiseen?

Ahonen Oskari ja Alanen Jasse

12/2020

Tiivistelmä

Tekijä(t) Oskari Matias Ahonen Jasse Johannes Alanen	Tutkinto Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi Työharjoittelijoiden kokemuksia: Poliisityön vaikutukset poliisin lähiomaiseen	Julkisuusaste Julkinen
Ohjaaja Jari Hyyti Anna Nieminen	Opinnäytetyön muoto Tutkimuksellinen opinnäytetyö
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyössä selvitetään, miten poliisintyö vaikuttaa poliisin lähiomaiseen työharjoittelijoiden näkökulmasta. Opinnäytetyö on toteutettu teemahaastatteluna ja haastateltavat ovat Poliisi AMK-tutkinnon suorittaneiden ja työharjoittelun käyneiden henkilöiden puolisoja. Haastattelut on kaikki toteutettu kasvotusten ennalta sovitussa paikoissa.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että vuorotyön vaikutukset ovat suurin esille tullut poliisintyöstä johtuva seuraus haastateltavien parisuhteissa. Tutkimustulokset vastaavat näin ollen kirjallisuudesta ja muista lähteistä haettua tietoa. Tutkimustuloksia voi varmasti peilata myös muihin vuorotyötä tekeviin ammattikuntiin mutta täytyy pitää mielessä, että haastateltaviemme kokemukset vuorotyöstä ovat paikoittain varsin lyhyitä. Työharjoittelun kesto on kokonaisuudessaan noin 10 kuukautta, mistä valvonta- ja hälytystoiminnan osajakso on noin 4 kuukautta.</p>	
Sivumäärä 26	Tarkastuskuukausi ja -vuosi 12/2020
Avainsanat työharjoittelu, poliisintyö, puoliso, keskustelu, vuorotyö	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 TAUSTATEKIJÄT POLIISINTYÖN KUORMITTAVUUTEEN	3
2.1 Poliisintyö yleisellä tasolla	3
2.2 Kuormittavat työtehtävät	3
2.3 Vuorotyön vaikutukset	4
2.4 Stressi	5
2.5 Tasapainottelu kodin ja työn välillä	5
2.6 Pelkääkö puoliso.....	6
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	9
3.1 Tutkimuskysymys ja tutkimuksen toteutus	9
4 TUTKIMUSTULOKSET	11
4.1 Johdanto.....	11
4.2 Yleistä haastateltavista sekä heidän keskustelutottumuksistaan	12
4.3 Vuorotyön vaikutukset	13
4.4 Rikostorjunta	15
4.5 Henkinen jaksaminen	16
4.6 Median vaikutus	18
4.7 Yksityisyys	20
4.8 Tartuntataudit	21
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	21
5.1 Vaikutukset.....	21
5.2 Taustan ja kokemusten summa.....	23
5.3 Kumppanin kokemuksen vaikutus	24
5.4 Mikä auttaa pärjäämään.....	25
5.5 Teoriataustan näkyminen tutkimustuloksissa.....	26
LÄHTEET	28

1 JOHDANTO

Poliisintyö on monella mittarilla mitattuna varsin vaativaa, kuormittavaa ja joskus jopa äärimmäisen vaarallista. Ei siis ole ihme, että poliisina työskentely saattaa näkyä ihmissuhteissa monellakin tapaa. Suhteet omaan puolisoon, vanhempiin, lapsiin tai ystäviin voivat kärsiä poliisintyön tuoman kuormituksen takia. On tärkeää, että jokaisella olisi joku kenelle puhua mieltä painavista asioista ja näin purkaa mieltään ja helpottaa omaa oloaan.

Tämä opinnäytetyö käsittelee poliisintyön vaikutuksia poliisin lähiomaiseen, minkälaisia poliisin työstä johtuvia vaikutuksia kyselyymme vastaavat henkilöt ovat huomanneet vai ovatko he huomanneet vaikutuksia ollenkaan. Olemme tässä opinnäytetyössä valinneet kohderyhmäksi poliisin puolison, olkoon se sitten aviopuoliso tai avopuoliso. Kysyimme omalta amk-kurssiltamme vapaaehtoisia osallistumaan tutkimukseen ja saimme sopivan määrän halukkaita osallistujia. Valitsimme haastateltaviksi poliisiopiskelijoiden puolisoita, koska koimme näin saavamme jopa rehellisempiä vastauksia ja parempaa keskustelua poliisintyön vaikutuksista. Pohdimme etukäteen, että kaikki poliisiopiskelijoiden puoliset eivät välttämättä ole kertoneet omalle puolisolleen tietyistä ongelmista ja näin ollen puolison poissaolo itse haastattelutilanteessa antaa mahdollisuuden täydelle rehellisyydelle. Kerroimme haastateltaville, miten heidän anonymiteettinsä tehdään mahdollisimman vedenpitäväksi ja loimme hyvän pohjan luottamukselle ennen varsinaisen haastattelun aloittamista.

Aiheemme valikoitui sen kiinnostavuuden takia. Alanen keksi aiheen alun perin ja yhdessä muovasimme aiheen sekä tutkimuskysymykset lopulliseen muotoon. Aihe on varmasti muidenkin mielestä merkityksellinen ja varsin ajaton, eli ajankohtainen nyt mutta myös jatkossa. Huomasimme itsekkin työharjoittelumme alkumetreillä joulukuun lopussa 2019, että omissa parisuhteissamme oli jonkinlaisia pieniä muutoksia huomattavissa. Parisuhteen toinen osapuoli on monesti kotona ja kun itse on töissä, poliisina, voi ajatukset lähteä helposti laukalle, jos kuulee ikkunasta sireenien äänen.

Olemme käyttäneet tässä opinnäytetyössä lähteinä tutkimuksemme lisäksi luotettavia ja mahdollisimman ajantasaisia lähteitä. Tätä aihetta ei Suomessa ole kovinkaan paljoa tutkittu, ainakaan puolison näkökulmasta. Käyttämämme lähdekirjallisuus koostuu muista tutkimuksista, jotka ovat mahdollisimman lähellä omaa aihettamme, sekä aihepiiriä käsittelevistä kirjoista.

Toivomme, että tutkimuksemme aiheuttaa poliisimiehissä ja muissakin ammattikunnissa ajatuksia. Kaikki eivät välttämättä ole tulleet ajatelleeksi, millainen vaikutus heidän työllään voi heidän lähipiiriinsä olla. Toivomme, että poliisimiehet huomaavat tätä lukiessaan minkälaisia vaikutuksia poliisin työllä voi olla ja näin ollen herätämme keskustelua heissä ja heidän läheisissään.

2 TAUSTATEKIJÄT POLIISINTYÖN KUORMITTAVUUTEEN

2.1 Poliisintyö yleisellä tasolla

Kuten on yleisesti tiedossa, voi poliisintyö olla fyysisesti sekä varsinkin henkisesti varsin kuormittavaa. Tähän vaikuttaa monet asiat, kuten yövuorot ja niistä johtuva epäsäännöllinen unirytmii, epäsäännölliset työajat, kuormittavat tilanteet töissä sekä monet muut. Näistä riippumatta, tulisi poliisimiehen olla töissä mahdollisimman neutraali asiakaspalvelija tilanteen vaatimalla tavalla. (PoL 1:2-5) Myös jokaisen poliisimiehen vannomassa poliisin eettisessä valassa velvoitetaan käyttäytymään rehdisti, auttavaisesti ja ammatillista yhteishenkeä vahvistaen (Poliisin eettinen vala). Vaikeiden poliisitehtävien jälkeen voi olla vaikea toimia poliisin eettisen valan edellyttämällä tavalla, siihen kuitenkin tulee pyrkiä ja jokaisella poliisimiehellä on omat tapansa kestää poliisintyön rasituksia.

Edilexissä julkaistussa Komisario Henri Rikanderin artikkelissa ”poliisin kokemus virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta”, Rikander kertoo keskustelun tärkeydestä ja siitä, miten hänen haastattelemansa poliisimiehet kokevat keskustelun tärkeyden. Haastateltavat pitivät keskustelua tärkeänä ja jos poliisitöissä kuormittavista tekijöistä ei pääse puhumaan kenenkään kanssa, voi asiat helposti kasaantua ja näin ollen vaikutuksia voi helposti näkyä myös parisuhteessa tai muissa läheisissä ihmissuhteissa. Rikanderin artikkelissa hän kirjoittaa myös, kuinka poliisimiehet pohtivat miten paljon ja millä tarkkuudella he voivat kertoa tapahtuneista kotona puolisoilleen. (Rikander 2017/43 s.20) Tämäkin voi selkeästi koitua ongelmaksi parisuhteessa, kun puoliso näkee, että hänen poliisipuolisoaan selkeästi vaivaa joku mutta hän ei voi siitä puhua. (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 6:23)

2.2 Kuormittavat työtehtävät

Poliisit saattavat kohdata työssään fyysisen väkivallan uhkaa ja huomattavankin paljon henkistä kuormitusta aiheuttavia työtehtäviä. Poliisille saattaa olla lähes arkipäivää esimerkiksi kuoleman kohtaaminen töissään. Poliisin vastuulla on lain velvoittamana

kuolemansyyntutkiminen. Kuolemansyyntutkiminta on harvoin fyysisesti raskasta, mutta henkisesti se voi olla monelle todellakin vaikeaa. Varsinkin pidemmän päälle esimerkiksi onnettomuudessa kuolleiden henkilöiden näkeminen voi traumatisoida ihmistä ja tällaisista asioista puhuminen saattaa helpottaa.

Henkisesti vaativat tehtävät eivät rajoitu pelkästään kuolemankohtaamiseen, vaan toinen hyvinkin arkipäiväinen työtehtävä voi esiintyä kotihälytyksien yhteydessä. Usein poliisit kohtaavat säännöllisesti muiden ihmisten elämän vaikeita tilanteita, kuten perheriitatilanteita. Poliisit joutuvat kohtaamaan ja selvittämään muiden ihmisten ongelmia, vaikka he ovat saattaneet tavata kyseiset henkilöt vain hetkeä aiemmin ensimmäistä kertaa. Riitaisten parisuhteiden ja rikkinäisen perhe-elämän näkeminen jatkuvasti saattaa aiheuttaa rasitetta omassakin elämässä, kun näkee ulkopuolelta katsottuna normaalien pariskuntien elämää silloin kun kukaan muu ei ole näkemässä. Pelko ja huoli omasta puolesta voivat jäädä askarruttamaan.

Poliisin työssään kohtaamat vakavat tehtävät altistavat myös traumaperäiselle stressihäiriölle. Poliisiopistossa tehtyjen kyselyjen mukaan tapaukset voitaisiin luokitella kolmentyyppisiin: itselle sattuneisiin, työtovereihin kohdistuneisiin ja puhutteleviin asiakaskohtaloihin. Esimerkkeinä itselle sattuneisiin on annettu työssä invalidisoituminen, perheeseen kohdistuvat uhkaukset ja ampumisen kohteeksi joutuminen. Työtovereihin kohdistuneisiin luokiteltiin vakavina esimerkkeinä partiokaverin kuolema tai työtoverin kuolema. Puhuttelevat asiakaskohtalot voivat olla esimerkiksi ihmisen surmaaminen, lapsivainajien näkeminen ja kuolinviestin vieminen. (Ellonen, s222)

2.3 Vuorotyön vaikutukset

Valvonta- ja hälytystoiminta sektorilla työskentelevät konstaapelit tekevät pääsääntöisesti vuorotyötä, joka aiheuttaa unirytmien vaihtelua, joka näkyy esimerkiksi unenlaadussa. Nukkumisella ja unenlaadulla on vaikutusta sekä henkilön terveyteen, että hänen yleiseen toimintakykyynsä. Työtapaturmien riski on jopa 1,36-kertainen yötyötä tekevällä verrattuna säännöllistä päivätyötä tekevään henkilöön. Vuorotyön seurauksena vaikutukset nukkumiseen ja unenlaatuun näkyvät myös muun muassa kohonneina riskeinä sairastua erilaisiin sydän- ja verisuonitauteihin. Meidän tutkimuksemme kannalta merkityksellisintä on kuitenkin väsymyksen vaikutus henkilön mielialaan, koska väsymys aiheuttaa myös ärtyneisyyttä. (Partinen 2012)

Vuorotyö vaikuttaa myös sosiaaliseen elämään. Poliisissa vuorotyötä tehdään myös viikonloppuisin ja vapaapäiviä saattaa olla arkipäivinä. Tällainen vaikuttaa pariskunnissa yhteiseen vapaa-aikaan, joka voi olla rasite parisuhteelle. Eroavat unirytmit voivat olla rasite perhe-elämässä myös normaalin arjen pyörittämisessä. Esimerkiksi lapsiperheillä haasteita voivat aiheuttaa lasten päivähoitoon vieminen, sieltä hakeminen ja harrastusten sovittaminen tähän mukaan. Tällainen arjen askareiden sovittaminen jo valmiiksi suunnittelua vaativaan arkirytmiiin voi aiheuttaa lisää stressiä ja ongelmia kotona. (Mikkonen & Mononen 2020)

2.4 Stressi

Stressi on ollut suosittu puheenaihe mediassa jo jonkin aikaa. Siitä puhuminen on myös tietynlainen muoti-ilmiö. On yleisesti tiedossa, että stressiä on kahta laatua; hyvää ja huonoa stressiä. Hyvä stressi on lyhytaikaista, vaikkakin paikoin varsin voimakasta. Kun taas huono stressi on pidempiaikaista ja voi olla pitkään lähes oireetonta. Mutta kertyessään tarpeeksi kauan ja tarpeeksi korkealle tasolle, luo huono stressi helposti ongelmia. (Jaakkola 2012, 233)

Voidaan varmasti yleisesti todeta, että jokaisessa työpaikassa ja -tehtävässä koetaan stressiä jollain asteella. Voidaan myös todeta, että poliisimies kokee stressiä lähes joka päivä. Ei siis varmasti tule yllätyksenä, että stressaava työ voi helposti vaikuttaa myös kotioloihin. Voitaneen vetää johtopäätös, että huono stressi kertyy kehoon helpommin, mikäli mieltä vaivaavista asioista ei pääse puhumaan kenenkään kanssa.

Stressin kertymiseen vaikuttavat myös monet muut asiat, eivät pelkästään työ ja sen laatu. Siihen vaikuttavat myös muun muassa uni ja sen laatu, sosiaaliset suhteet, tavoitteet elämässä ja monet muut asiat. (Bischof 2002, s. 61-62)

”Mitä enemmän meillä on vastuuta, sitä enemmän meihin yleensä kohdistuu kuormitusta. Joskus kyse on vain vaiheista, jolloin ”tapahtuu paljon”. Kriittiseksi tilanne muuttuu, jos stressistä tulee työssä ja jokapäiväisessä elämässä pysyvä olotila ja jos velvollisuutemme verottavat meitä – varsinkin psyykkisellä tasolla – niin paljon, että meillä ei ole voimia enää mihinkään muuhun. Silloin emme pysty enää tyydyttämään tärkeitä henkilökohtaisia tarpeitamme.” (Bischof 2002, s. 9)

2.5 Tasapainottelu kodin ja työn välillä

Jenny Valkonen tutki Pro gradussaan vuonna 2014 sitä, miten hyvin suomalaiset perheet yhteensovittavat työn ja vapaa-ajan. Valkonen on tutkielmassaan todennut seuraavaa.

Suomalaiset ovat keskimääräisesti suhteellisen hyviä tasapainoilemaan kodin ja työn välillä, vaikka niiden yhteensovittamisessa on lähtökohtaisia ongelmia. Hänen tutkimustuloksensa vahvistaa myös aikaisempia tutkimuksia siitä, että suomalaisissa perheissä työ menee välillä perheen edelle mutta töissä perhe tai vapaa-aika ei häiritse. Tutkimuksessaan hän totesi myös, että keskeinen vapaa-ajan ja työn aikatasapainoa edistävä tekijä on työkaverit ja heiltä avun saaminen. (Valkonen 2014, s. 49-51)

Tämän tutkimuksen tekijät voivat omasta kokemuksestaan todeta, että poliisissa yhteishenki ja työkavereiden tuki on varsin hyvää. Kuten myös opiskelijakavereilta kuullun perusteella, pitävät poliisit ympäri Suomen varsin tiiviisti yhtä.

Mitä sitten, kun tasapaino järkkyy? Monikaan ei itse huomaa välttämättä mitään, tai ei osaa yhdistää seurauksia syyhyn. Seurauksia voi olla monia esimerkiksi stressin lisääntyminen, fyysinen sekä varsinkin henkinen uupuminen, välinpitämättömyys, konfliktit työkavereiden kanssa sekä se, että työstä irrottautuminen on vaikeaa. (Bischof 2002, s. 10-11)

Miten tasapainon löytää uudelleen? Stressin hallitseminen, työelämän ja yksityiselämän välisten jännitteiden hallitseminen ja kummankin osa-alueen kehittäminen. ”Perille pääsee vain, jos tietää, mihin haluaa mennä.” (Bischof 2002, s. 15, 19)

Teemu Yoshida tutki myös opinnäytetyössään työn ja vapaa-ajan tasapainoa vuonna 2013. Hänen tutkimuksensa mukaan henkilöt, kenellä on omia lapsia hoidettavana, kärsivät useammin ajan puutteesta kuin he, kenellä ei ole lapsia hoidettavana. Eli henkilön, kenellä on lapsia hoidettavana, on vaikeampi löytää tasapaino työn ja vapaa-ajan välille. (Yoshida 2013 s. 23)

2.6 Pelkääkö puoliso

Tutkimuksemme pyrki selvittämään tarkemmin yksilökohtaisesti, minkälaisia vaikutuksia poliisin puoliso on kokenut kumppaninsa ammatinvalinnan vuoksi. Aiheeseemme liittyen on tehty ennenkin tutkimuksia, joita olemme tarkastelleet tutkimustamme varten. Erkki Kerolan teos ”Ammattina poliisi – pelkääkö puoliso” (Poliisiammattikorkeakoulu, Espoo, 2003) antaa omalle tutkimuksellemme vankan pohjan, koska Kerola on tehnyt teostaan varten kattavan kyselytutkimuksen. Kerolan kyselytutkimukseen vastasi 145 naista ja 29 miestä. Kerolan teos on ollut hänen poliisin päällystötutkintoon liittyvä lopputyö. Kerola on toiminut poliisissa useissa tehtävissä muun muassa viimeisimpänä Pohjanmaan poliisilaitoksen valvonta ja hälytystoimintasektorin Ylikomisariona.

Kerolan teoksessa on nimensä mukaisesti pyritty tutkimaan poliisin puolison kokemaa pelkoa. Poliisille sattuvat työtapaturmat ovat Kerolan mukaan usein väkivaltaisia ja ne saavat merkittävää mediahuomiota. Tällaiset julkisuudessa käsiteltävät tapaukset ovat omiaan lisäämään pelontunteita poliisien läheisissä. Kerola avaa teoksessaan poliisin ammatin mahdollisia riskitekijöitä, kuten asiakaskunnassa yleistyneet hepatiitti ja HIV-tartunnat, väkivalta ja yhtenä isoimpana riskinä psykologiset haitat. Poliisi saattaa kokea työtehtäviensä seurauksena monenlaisia ”tunne-elämän häiriötä” kuten ahdistusta torjuttujen vaarallisten tilanteiden jäljiltä.

Kerolan mukaan Suomessa tai Ruotsissa ei ole ennen hänen työtään tehty samanlaista tutkimusta poliisin ammattiin liittyen. Tutkimuksen hypoteesina on, että ammatin vaarallisuuden takia, on oletettavaa, että puoliset ainakin jossain määrin kokevat ylimääräistä pelkoa. Kerolan tutkimus on melko kattava, koska hän huomioi kyselyssään myös puolison havaitsemat muutokset poliisin käytöksessä. Kyselyssä otetaan myös huomioon puhuvatko poliisit kotonaan työasioistaan. Puhuminen saattaa helpottaa poliisin omia tuntemuksia, mutta toisaalta saatetaan kokea, että puolisoa ei haluta huolestuttaa kertomalla mahdollisista epämukavista kokemuksista.

Kerolan tutkimuksen tulokset antavat selkeän kuvan siitä, että puoliset kokevat poliisipuolisonsa ammatin myötä erinäisiä tunteita. Tutkimukseen vastanneiden puoliset kuitenkin työskentelevät erilaisissa tehtävissä poliisissa ja on myös mahdollista, että puolisoiden tuntemuksiin vaikuttaa myös se työskenteleekö puoliso valvonta ja hälytyssektorilla vai rikostorjunnassa. Nämä osa-alueet kuitenkin eroavat toisistaan huomattavasti siinä, että valvonta ja hälytyssektorilla konstaapelit ovat alttiimpia kohtaamaan väkivaltaa ja vaarallisia tilanteita. Rikostorjunnan puolella kuitenkin esimerkiksi pitkä työura lapsiin kohdistuvien rikosten tutkijana, voi aiheuttaa eri tavalla huomattavia psykologisia vaikutuksia muun muassa sen vuoksi, että tapauksiin joudutaan paneutumaan syvemmin ja niitä joudutaan tarkastelemaan pidemmällä aikavälillä.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että kaikista vastaajista poliisin ammatin kokee ainakin jonkin verran vaarallisena lähes puolet vastaajista ja yli puolet pitävät poliisin ammattia melko tai todella vaarallisena. Yksikään vastaaja ei pitänyt poliisin ammattia täysin vaarattomana. Puolisoista lähes kaikki kokivat, että poliisinammatti aiheuttaa kielteisiä muutoksia poliisin persoonassa ainakin jossakin määrin. Tällaisiksi kielteisiksi muutoksiksi koettiin esimerkiksi kyynistyminen, ennakkoluuloisuus ja ärtyneisyys. Samoin lähes kaikki kokivat kuitenkin, että ammatin mukana on näkynyt myös positiivisia muutoksia

persoonassa ja tällaisiksi koettiin esimerkiksi arvostus omaa elämäänsä kohtaan, kyky tulla toimeen erilaisten ihmisten kanssa ja kyky hyväksyä poikkeavaakin käytöstä.

Pelon tutkimisessa rikostutkinnan otanta on 77 vastaajaa ja järjestyspoliisin 72 vastaajaa. Määrällisesti ne ovat siis keskenään valideja. Järjestyspoliisissa toimivien puoliset kokevat jonkin verran enemmän pelkoa ja ei lainkaan pelkoa kokevia on vähemmän kuin rikostutkinnan sektorilla. Järjestyspoliisissa toimivien puolisoista hieman yli 40 prosenttia kokee jonkin verran pelkoa puolisonsa työtehtävien vuoksi ja rikostutkinnassa hieman alle 40 prosenttia kokee samoin. Kerolan tutkimus siis tukee meidänkin tutkimuksemme hypoteesi, että puoliso kokee poliisin ammatilla olevan vaikutuksia myös poliisin puolisoon.

Kerolan kyselyssä ilmenee kuitenkin myös se, että selkeä pelon tunne on harvinaisempaa. Vastanneista miehistä 78,6 prosenttia ilmoitti, että ei ole kokenut lainkaan selkeää pelkoa puolisonsa ammatin vuoksi ja vastanneista naisista 51,7 prosenttia ilmoitti samoin. On huomattavissa myös sukupuolten välistä eroa siinä, kuinka paljon puolison puolesta pelätään. Sama näkyy myös ahdistusta käsittelevässä kysymyksessä. Vastanneista miehistä 89,7 prosenttia ilmoitti, että he eivät ole kokeneet lainkaan ahdistusta puolison ammatin vuoksi, kun taas naisista saman vastauksen antoi vain 65,5 prosenttia. Kun käsitellään fyysisiä oireita ero kasvaa entisestään. Vastanneista miehistä 100 prosenttia ilmoitti, että he eivät ole kokeneet lainkaan fyysisiä pelkoreaktioita, kun taas naisista vain 70,3 prosenttia ilmoitti samaa.

Mielenkiintoisena huomiona kyselyssä ilmenee, että se miten hyvin puoliso oppii tuntemaan poliisin työtä, ei aiheuta niin paljon lieventävää vaikutusta peloille kuin itse olisimme kuvitelleet. Naisista jopa 34,7 prosenttia ilmoitti, että pelkotuntemukset ovat lisääntyneet jossakin määrin yhdessäolon aikana, kun he ovat oppineet lisää poliisin työstä. Tuntemuksella poliisin työstä ja yhdessäololle ei kokenut olevan minkäänlaisia muutoksia 69 prosenttia miehistä ja 29,9 prosenttia naisista.

Kerola pureutuu vielä huomattavasti syvemmälle aiheeseen, mutta omalta osaltamme hänen tutkimuksensa on antanut selkeää pohjaa omalle hypoteesillemme ja innoittanut pureutumaan yksittäisten henkilöiden omiin kokemuksiin samassa aihepiirissä.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuskysymys ja tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyön tarkoituksena on vastata tutkimuskysymykseen ”miten poliisina työskentely vaikuttaa poliisin lähiomaiseen?”. Haastattelimme viiden poliisi AMK -tutkinnon suorittaneen tai tällä hetkellä suorittavan poliisiopiskelijan puolisoa suoraan. Haastateltavien puoliset ovat kuitenkin kaikki suorittaneet tutkintoon kuuluvan noin 10 kuukauden työharjoittelun. Saamme katettua osittain valvonta- ja hälytystoiminnan osa-alueen, sekä rikostorjuntasektorin, koska nämä molemmat käydään työharjoittelussa läpi. Molemmat näistä osa-alueista kestävät noin 4 kuukautta. Osa-alueiden suorittamisjärjestys vaihtelee poliisilaitoksittain, joten emme ota kantaa siihen, onko valvonta- ja hälytystoiminnan osa-alue suoritettu ennen vai jälkeen rikostorjunnan osa-aluetta ja niin edelleen. Kaikkien haastateltavien puoliset ovat suorittaneet työharjoittelunsa eri poliisiasemilla.

Olemme valinneet puolison haastateltavaksi siksi, että koemme näin saavamme rehellisempiä vastauksia. Haastattelut on toteutettu täydellä luottamuksella ja haastatteluista saadut tiedot on muokattu sellaiseen muotoon, että niistä ei ole mahdollista selvittää vastaajan henkilöllisyyttä. Olemme jättäneet mainitsematta henkilöiden nimet, paikkakunnat ja muut yksilöivät tiedot, mistä olisi mahdollista selvittää joko haastateltavan tai hänen puolisonsa henkilöllisyys. Vastaukset on kuitenkin pidetty sellaisina, että haastateltavan viesti on tullut samanlaisena ilmi myös tässä opinnäytetyössä kuin alunperin haastattelutilanteessakin. Vastauksiin ei siis ole lisätty tai poistettu mitään muuta kuin edellä mainitut yksilöivät tekijät, eikä niitä sisällöllisesti ole muutettu millään tavalla. Olemme myös tehneet nämä asiat selväksi haastateltaville ennen haastatteluja.

Haastatteluajankohdat on sovittu jokaisen haastateltavan kanssa erikseen ja haastattelut on suoritettu kasvotusten. Valmistelimme haastattelun aihepiirin sekä joitakin muistilauseita ja kysymyksiä valmiiksi itsellemme ennen haastatteluja mutta olimme tarvittaessa valmiita joustamaan rungosta vastausten ja keskustelun mukaan. Näin ollen jokainen haastateltava sai tilaisuuden kertoa myös sellaisista ilmi tulleista asioista, joita emme välttämättä osanneet itse ottaa puheeksi. Jo ensimmäisessä haastattelussa haastateltava toi ilmi sellaisen asian, mitä emme olleet osanneet etukäteen suunnitella kysyvämme. Tämä seikka oli mielestämme niin hyvä, että sisällytimme sen myös muihin haastatteluihin, jotta haastattelut olisivat keskenään mahdollisimman yhdenmukaisia ja vastausten vertailu olisi helpompaa.

Haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna. Teemahaastattelu on periaatteessa lomakehaastattelun sekä avoimen haastattelun yhdistelmä sekä välimalli. Määrittelimme etukäteen haastattelun teemat, mihin keskustelua ohjattiin. Emme siis suoraan seuranneet tarkkaa haastattelusuunnitelmaa, kuten lomakehaastattelussa on tapana. Teemat olivat samoja jokaisessa haastattelussa, vaikka itse haastattelun sisältö saattoi vaihdella jonkin verran haastateltavan vastausten mukaan. Etukäteen määritellyt teemat varmistavat sen, että haastattelu pysyy kuitenkin tiettyjen raamien sisällä ja keskustelu pyörii tutkimuskysymyksen ympärillä. (KvaliMotv)

Haastattelut tallennettiin ja litteroitiin luettavaan muotoon. Tallentaminen tapahtui nauhurilla, kuin myös kirjoittamalla pääpointit Word tiedostoon. Vastausten auki kirjoittaminen itse opinnäytetyöhön tapahtui näitä molempia hyödyntäen. Haastattelut toteutettiin anonymisti ja haastateltavista ei kerrota muuta, kuin summittaisesti se, kauanko haastateltava on ollut yhdessä puolisonsa kanssa.

Valitsimme opinnäytetyömme aiheen jo varhain ja rupesimme kypsyttämään toteutustapaa mielissämme, joka muuttuikin kesken prosessin. Tätä aihetta läheltä liippaavia tutkimuksia on tehty Suomessakin aikaisemmin ja varsinkin Yhdysvalloissa runsaastikin. Opinnäytetöitä ei ole tehty suoraan samasta aiheesta, mutta aihetta tukevia tutkimuksia on tehty, kuten lähdeluettelosta voi todeta. Suurin ongelma opinnäytetyön toteutuksessa oli haastateltavien löytäminen, kuten ymmärtää saattaa. Harva haluaa lähteä puhumaan parisuhteensa ongelmista tuntemattomille poliisiopiskelijoille. Onnistuimme kuitenkin haluamallamme tavalla, eli saimme viisi kappaletta vapaaehtoisia haastateltavaksi. Tutkimusta tukevaa kirjallisuutta oli aluksi jokseenkin vaikea löytää, mutta loppujen lopuksi sitä löytyi varsin kattavasti.

Aineisto on kerätty kirjallisista lähteistä sekä haastattelemalla viittä työharjoittelussa olleen poliisiopiskelijan puolisoa. Kuten edellä todettiin, haastattelulle on ennalta määritelty teema, minkä sisällä haastateltava saa kertoa aiheesta mitä itse haluaa.

4 TUTKIMUSTULOKSET

4.1 Johdanto

Tässä kappaleessa avaamme haastattelujen sisällön haastateltavien kertomuksien sisältöä muuttamatta. Olemme jättäneet tunnistamista helpottavia tekijöitä, kuten paikkakuntia ja nimiä mainitsematta. Tutkimustulokset esitellään teemoittain, ensin kertomalla jokaisen haastattelun sisältö jokaiseen teemaan liittyen. Väliotsikko kuvaa aina yksittäistä teemaa.

Olemme eritelleet haastateltavat seuraavasti: haastateltava A, haastateltava B, haastateltava C, haastateltava D sekä haastateltava E. Käytämme tekstissämme haastateltavista ja heidän kertomistaan asioista kerrottaessa heitä edustavaa kirjainta. Haastateltavista kerrotaan vain summittaisesti se, kauanko he ovat seurustelleet puolisonsa kanssa. Esimerkiksi 0-5 vuotta, 5-10 vuotta ja niin edelleen.

Haastateltava A on ollut puolisonsa kanssa yhdessä 5-10 vuotta, haastateltava B, C, D sekä E ovat kaikki olleet puolisonsa kanssa yhdessä 0-5 vuotta. Lyhyempiä parisuhteita selittää varmasti se, että poliisiammattikorkeakouluun sisään päässeiden opiskelijoiden keski-ikä on vuosina 2014-2019 ollut 24,6 vuotta (Repo 2019 s.62).

Kaikilla haastateltavilla ei ollut kokemuksia tai sanottavaa jokaiseen teemaan ja tästä syystä jokaista haastateltavaa ei välttämättä ole mainittu jokaisen väliotsikon alla.

Seuraavaksi selitämme auki joitakin termejä tai puhekielen sanoja, joita haastateltavat käyttivät sekä joitain muuten oleellisia termejä:

- Puoliso, valitsimme tarkoituksella juuri puolison haastateltavaksi tutkimukseemme. Emme sen tarkemmin määritelleet termiä puoliso yrittäessämme saada haastateltavia. Jokainen haastatteluaikeissa lähestytty henkilö on itse saanut määritellä puoliso -sanon tarkoituksen. Haastateltavissa oli esimerkiksi joitakin seuraavista: tyttö- ja poikaystäviä, avopuoliso, aviopuoliso.
- Tutkinta, rikostorjunnasta käytetään yleisesti termiä tutkinta tai rikostutkinta
- Kenttä, eli valvonta- ja hälytystoiminta. Se näkyvin poliisitoiminnan muoto, joka tapahtuu ulkona eli ”kentällä”.
- Maalittaminen, tarkoittaa käytännössä sitä, että joku henkilö haluaa aiheuttaa tässä yhteydessä virkamiehelle jotain pahaa. Tämä voi tapahtua muun muassa siten, että yritetään selvittää virkamiehen yksityiselämästä asioita, joita voi käyttää tätä

virkamiestä vastaan. Esimerkiksi tästä Ylen artikkelista voit halutessasi tutustua aiheeseen paremmin: <https://yle.fi/uutiset/3-11110410>

4.2 Yleistä haastateltavista sekä heidän keskustelutottumuksistaan

A kertoo, että hänen mielestään hänen kumppaninsa kertoo aika paljon töissä tapahtuvista asioista kotona mutta ei kuitenkaan niin paljoa, että se rupeisi häiritsemään. A myös pitää sitä hyvänä asiana, että kumppani kertoo totuudenmukaisesti asioista ja pitää hänet niin sanotusti ympärässä mukana.

A kertoi hänen puolisonsa puhuneen jo kauan halusta opiskella poliisiammattikorkeakoulussa ja hänen puolisonsa myös haki kouluun useamman kerran ennen kuin pääsi sisään. Näin ollen A kertoi, että osasi jo kauan ennen kouluun pääsyä aloittaa varautumisen siihen, että kumppani saattaa joskus työskennellä poliisina. A kokee ennakkoon varautumisen helpottaneen sitä, että kumppanin poliisityö ei vaikuta enempää heidän parisuhteeseensa. Työharjoittelun lähestyessä A:ta mietitytti se, että miten heidän parisuhteensa muuttuu, kun he joutuisivat työharjoittelun ajan elämään etäsuhteessa. A opiskeli itse toisella paikkakunnalla ja hänen puolisonsa työharjoittelu poliisilaitos oli toisella paikkakunnalla. A kuitenkin kertoi, että Covid-19 viruksen aiheuttamat etäopinnot mahdollistivat hänen oleskelun puolisonsa kanssa samalla paikkakunnalla.

B on itsekin suorittanut Poliisi -AMK tutkinnon. B kertoi kokevansa oman koulutustaustansa tukevan sitä, että hän ymmärtää mitä puoliso kokee töissä ja hänen mielestään osaa antaa oikeanlaista tukea kumppanille. B kertoi puolisonsa puhuvan töissä tapahtuvista asioista paljon ja B pitää sitä hyvänä asiana. Hän haluaa tietää mitä puolisonsa töissä tapahtuu ja hän on myös kiinnostunut töissä tapahtuvista asioista ja poliisialasta yleisesti.

B kertoi, että hän huomasi puolisostaan helposti, oliko töissä ollut hiljainen vai kiireinen päivä. Hiljaisten päivien jälkeen puoliso tuli kotiin ärtyneenä ja kiukkuisena. Jos työvuoro oli ollut kiireinen, tuli puoliso yleensä hyvillä mielin kotiin. B kertoi, että puolisonsa työharjoittelun loppu oli kova paikka, koska työllistymistilanne on huono paikkakunnalla, missä he asuvat.

C kertoi puolisonsa kyllä puhuvan työasioista, mutta ei kovin paljoa. C kertoi puolisonsa puhuvan työasioista mieluummin työ- sekä työharjoittelukavereiden kanssa. C ymmärsi kyllä, miksi puolisonsa puhui enemmän heille, koska he ymmärtävät itse työstä ja sen luonteesta enemmän. C olisi halunnut puolisonsa puhuvan hänelle enemmän työasioistaan.

C ei kokenut puolisonsa muuttuneen mitenkään erilaiseksi työharjoittelun alettua, joten C ei kokenut suoranaista tarvetta olla huolissaan tai pelätä puolisonsa puolesta. C varautui ajatuksen tasolla mahdollisesti vaaralliseen työhön. C ei niinkään ajatellut puolisollensa sattuvan jotain fyysisesti, vaan enemmän jos hän näkee tai kokee jotain kauheaa ja traumatisoituu siitä.

D kertoi, että hänen puolisonsa puhuu töissä tapahtuvista asioista, jos jokin asia on jäänyt vaivaamaan tai mietityttämään. Ja D:n ei tarvitse itse kysellä, että vaivaako jokin työasia. D kertoi, että hänen puolisonsa ei juurikaan kerro työasioista, jos mitään ihmeellistä ei ole tapahtunut työpäivän aikana. D kertoi, että hän on tyytyväinen heidän keskustelutilanteeseensa ja hän haluaa mieluummin kuulla, jos töissä on tapahtunut jotain tavallisuudesta poikkeavaa.

Haastateltava E on ollut yhdessä puolisonsa kanssa 0-5 vuotta. E kertoi, että hän ja puolisonsa puhuvat aika paljon tämän ammatista ja töissä tapahtuvista asioista. E kertoi, että jos jotain vakavaa tapahtuisi tai jokin asia jäisi vaivaamaan, puhuttaisiin siitä varmasti enemmän. E myös kertoi luottavansa siihen, että hänen puolisonsa myös kertoo oma-aloitteisesti, jos jokin tietty asia jäisi vaivaamaan. E uskoo myös, että näkisi myös itse, mikäli jokin asia vaivaa selvästi mutta puoliso ei ole ottanut sitä puheeksi. E sanoi myös, että hänen mielestään on vaikea arvioida kynnyks, milloin jokin asia jää vaivaamaan toista.

E kertoi, että haluaa ehdottomasti tietää kaiken, minkä vaan voi tietää puolisonsa työhön liittyen. E ei kertomansa mukaan kestä epätietoisuutta ja haluaa mieluummin tietää kaikista vakavimmistakin asioista, kuin olla tietämättä. E:tä jäisi kertomansa mukaan myös häiritsemään, mikäli saisi jotain muuta kautta tietää puolisonsa olleen jollain sellaisella poliisitehtävällä, joka olisi ollut jollain tapaa järkyttävä ja puoliso ei olisi kertonut siitä.

E kokee, että jotkin asiat ovat sellaisia, että hänen puolisonsa voisi olla parempi puhua niistä jollekin toiselle, joka osaisi käsitellä niitä paremmin kuin E itse. E mainitsi esimerkkinä lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset tai vastaavat, mistä hänellä ei ole mitään kokemusta.

4.3 Vuorotyön vaikutukset

A on kokenut, että vuorotyön vaikutuksiin on vähän pitänyt tottua ja toisaalta opetella elämään asian kanssa. A oli tottunut puolisonsa kanssa siihen, että illat ja viikonloput ovat lähes poikkeuksetta heillä molemmilla vapaapäiviä. A oli tottunut tekemään paljon asioita

puolisonsa kanssa yhdessä runsaan yhteisen vapaa-ajan takia. Työharjoittelun aikana hän joutui tekemään joitakin yhteisiä asioita välillä yksinkin.

A on myös kokenut, että jos kumppani tulee illalla myöhään kotiin, ei hän itsekään saa heti nukuttua, vaikka A:lla olisikin aamulla varhain menoa ja aikaisin unensaanti olisi tärkeää.

A kokee, että yhteiset vapaat tuntuvat paremmalta, kun niitä on harvemmin. Heillä on myös tapana tehdä jotain yhdessä silloin, kun vapaat viikonloput tai illat sattuvat molemmilla samaan aikaan. A:n mukaan vuorotyön tuomat haasteet koskivat melkein pelkästään valvonta- ja hälytystoimintajaksoa, eikä niinkään rikostorjuntajaksoa tai muitakaan työharjoittelun aikaisia osajaksoja.

B:llä ja hänen puolisoillaan on lapsia sekä lemmikkejä, joten se aiheutti tietynlaisia lisähaasteita, kun puoliso oli yöt ja viikonloput töissä. Lemmikkien sekä lasten hoitaminen jää B:n kontolle, kun puoliso on 12 tunnin työvuoroissa. Lapset myös vaikeuttivat B:n puolison nukkumista yövuorojen jälkeen.

C käy itse kaksivuorotyössä, joten työvuorot menivät jatkuvasti paljonkin ristiin hänen ja puolisonsa kesken. C kertoi, että heillä oli yhteistä vapaa-aikaa selkeästi vähemmän kuin mihin oli totuttu. C myös kertoi, että hänen puolisonsa on huono nukkumaan yövuorojen jälkeen ja huonojen unien jälkeen hän oli väsynyt ja kärtyinen.

Koska työajat menivät niin paljon ristiin, sopi C puolisonsa kanssa yhteisille vapaille usein jotain yhteistä tekemistä etukäteen. He esimerkiksi vierailivat sukulaisten luona. C kuitenkin koki että yhteisiä vapaita viikonloppuja oli todella vähän. Yksittäisinä yhteisinä vapaapäivinä C kertoi, että he kävivät usein esimerkiksi urheilemassa tai ulkoilemassa yhdessä sekä viettivät muuten aikaa yhdessä.

D kertoi, että hän on huomannut vuorotyön vaikutuksia parisuhteessaan. D:n puolison vuorotyö on vaikuttanut siten, että heillä on yhteistä aikaa vähemmän. D:llä ja hänen puolisoillaan on yhteinen koira, jonka ulkoilutus ja hoito muutenkin on vaikeutunut vuorotyön seurauksena, koska D:n puolisoilla on vähemmän vapaa-aikaa. Silloin koiranhoito jää D:n vastuulle. D asuu puolisonsa kanssa pienehkössä asunnossa ja kertoi, että yövuorojen jälkeen hänen puolisoillaan on ollut vaikeuksia nukkua. Nukkumisvaikeudet ovat johtuneet muun muassa siitä, että päivällä toisen nukkuessa on vaikea olla riittävän hiljaa, että toinen saisi nukutuksi. D kertoi myös havainneensa hänen puolisonsa olleen väsyneempi vuorotyöläisenä.

D kertoi, että hän ja puolisonsa ovat sopineet ennakkoon yhteistä tekemistä yhteisille vapaapäivilleen ja -illoilleen.

E:n kertoman mukaan vuorotyö ei toistaiseksi ole juurikaan vaikuttanut heidän suhteeseensa, koska E on itse ollut vapaalla paljon tai käynyt koulua etänä. Vaikutuksia kuitenkin on ollut, koska aikataulut voivat mennä ristiin. E kertoi, että ei itse haluaisi vuorotyötä, koska pahimmillaan vuorot menisivät liikaa ristiin ja yhteinen aika kärsisi liikaa.

E kertoi, että on huomannut selkeitä merkkejä, että hänen puolisonsa on ollut väsynyt yövuorojen jälkeen ja mainitsi esimerkkinä, jos heillä on tulevaisuudessa lapsia, olisi parempi, jos hänen puolisoillaan olisi enemmän päivätyötä. E kertoi, että he ovat panostaneet yhteiseen aikaan, jotta sitä jäisi mahdollisimman paljon. E kertoi, että he ovat molemmat joutuneet joustamaan paljon omista menoistaan, jotta yhteistä aikaa löytyisi ja he ovat joutuneet ottamaan aikaa jostain muualta ja siitä on tehty yhteistä aikaa.

4.4 Rikostorjunta

A kertoi, että hänen puolisonsa ei viihtynyt tutkinnassa. A:ta itseään harmitti se, että hänen puolisonsa ei selvästi viihtynyt tutkinnassa eikä ollut samalla tavalla innoissaan töistä kuin kenttäjaksolla. A koki, että hänen täytyi olla enemmän ”henkisenä tukena” tutkintajaksolla kuin kenttäjaksolla. A kertoi tälle syyksi nimenomaan sen, että hänen puolisonsa ei viihtynyt kyseisissä tehtävissä.

B kertoi puolisonsa töiden seuranneen tätä kotiin tutkintajakson aikana paljonkin, tutkittavat rikosasiat pyörivät mielessä ja kotonakin saattoi tulla oivalluksia tutkinnan suuntaamisesta. Kenttäjaksolla työt eivät seuranneet oikeastaan ollenkaan kotiin, koska kun työvuoro loppui kentällä, ei puolisolalle jäänyt keskeneräisiä tai tekemättömiä töitä odottamaan. Toisin kuin tutkinnassa.

B:n mukaan hänen puolisonsa oli paljon uupuneempi tutkintajakson aikana, kuin kentällä, vaikka tutkinnassa työvuorot ovat niin sanottuun virka-aikaan eli pääpiirteittäin 8-17 ja yövuoroja ei ollut.

C kertoi, että hänen puolisonsa ei viihtynyt tutkinnassa juurikaan. C:n puoliso oli väsyneempi tutkintajakson aikana kuin kenttäjaksolla. C myös kertoi hänen puolisonsa monesti kertoneen, kuinka kohtuuton työmäärä jopa työharjoittelijoilla on rikostutkinnassa, varsinaisista työntekijöistä puhumattakaan. C kertoi hänen puolisonsa kertoneen, että

rikosten tutkiminen oli hänen mielestään periaatteessa mukavaa puuhaa mutta rikostutkinnassa on sellainen työpaine ja -taakka, että se vei ajoittain ilon työstä.

D kertoi, että havaitsi puolisonsa pitävän selkeästi enemmän kenttätyöstä. D:n puolisoa myös harmitti aika ajoin mennä töihin tutkintaan. D kertoi, että hänen puolisonsa kuitenkin tiedosti, että kyseessä on työharjoittelu ja että se loppuu aikanaan. D kertoi myös, että tilanne saattaisi olla eri, jos hänen puolisonsa työllistyisi tutkintaan valmistumisen jälkeen.

E kertoi, että hänen puolisonsa ei aluksi viihtynyt tutkinnassa yhtä hyvin kuin kentällä mutta työporukka tuntui olevan erityisen hyvä ja hän viihtyi työporukan kanssa myös vapaa-ajalla. Hyvä työporukka vaikutti varmasti myös töissä viihtymiseen E:n mukaan. E:n kertoman mukaan hänen puolisonsa sai tutkinnassa tutkittavaksi myös varsin mielenkiintoisia juttuja, jotka selkeästi auttoivat jaksamaan paremmin. Kenttäjaksossa oli E:n mukaan parempaa se, että oli pidempiä vapaita, sekä hänen puolisonsa oli oikeasti innoissaan töistään ja oli aina innoissaan menossa töihin. E kertoi, että hänen puolisonsa viihtyi kuitenkin sekä kentällä, että tutkinnassa varsin hyvin. E:n kertoman mukaan hänen puolisonsa viihtyi parhaiten, kun työpäivissä oli tiettyä vaihtelevuutta sekä asiakaskontakteja.

4.5 Henkinen jaksaminen

A ei ole kokenut, että hänen olisi ainakaan toistaiseksi täytynyt olla huolissaan puolisonsa henkisestä jaksamisesta työharjoittelun aikana. A haluaa olla puolisonsa tukena ja toivoo, että hänen puolisonsa voi puhua hänelle, jos tulee ilmi jotain mistä olisi tarvetta puhua. A kokee, että hän tuntee puolisonsa jo niin hyvin, pitkältä ajalta, että hän aika hyvin huomaa puolisostaan, jos jokin vaivaa häntä ja osaa itsekin ottaa asioita puheeksi.

A ei näe, että tulevaisuudessakaan tulisi mitään, miksi olla huolissaan puolisosta. A kertoi puolisonsa olevan niin innoissaan poliisialasta ja pitävän niin paljon työstään, että hän pitää puolisonsa henkisen jaksamisen peittämistä kaukaisena ajatuksena.

A:ta hieman huolestaa, että jotkin yksittäiset rankat tapahtumat saattavat tulevaisuudessa jäädä vaivaamaan hänen puolisoaan. A pitää hänen ja puolisonsa parisuhdetta hyvänä ja kertoi, että he kommunikoivat keskenään hyvin mutta A kokee ongelmana sen, miten tällaisia yksittäisiä rankkoja kokemuksiä voisi käsitellä oman puolison kanssa. A painottaa myös sitä, että poliisiopiskelijoille näistä asioista puhutaan jo koulussa ja annetaan edes joitain valmiuksia käsitellä sellaisia tapahtumia.

B kertoi, että ei ole kokenut tarvetta olla huolissaan tai pelätä kumppaninsa puolesta. B kertoo kumppaninsa luonteen olevan sellainen, että hän kyllä kertoisi, jos jokin jää vaivaamaan. B:lle oli helpompaa, kun kumppani oli kenttäjaksolla, kumppani oli energisempi ja heillä oli enemmän vapaa-aikaa kenttäjakson pitkien vapaiden takia. Pitkillä vapailta he kerkesivät tehdä paljon enemmän asioita yhdessä, kuten käydä mökillä. Tutkintajaksolla he olivat illat hyvin pitkälti kotonaan. Myös B:n omat vuorotyöstä johtuvat haasteet olivat suurempia tutkintajakson aikana, koska kenttäjakson aikana B sai sovittua omia vuorojaan niin, että B:llä ja hänen puolisoillaan oli yhteiset pidemmät vapaat työputken jälkeen.

C kertoi, että hänellä ei ollut mitään syytä olla huolissaan puolisonsa jaksamisesta. Hän uskoo, että puoliso olisi kyllä kertonut, jos olisi ollut syytä olla huolissaan ja silloin C olisi kertomansa mukaan ollut huolissaan.

C kertoi, että hänen puolisonsa puhui useasti eräästä kuolinviestin viemisestä, joka oli selvästi jäänyt pyörimään hänen päähänsä. C oli hieman huolissaan puolisoistaan tämän jälkeen ja mietti että onko se tapahtuma jäänyt kummittelemaan hänen päähänsä. Tästä tapauksesta puhuminen loppui C:n mukaan kuitenkin ajan kanssa, eikä hän haastattelun aikaan ollut enää huolissaan tästä tapauksesta.

C kertoi, että yhteiset vapaapäivät ja yhdessä vietetty aika oli selkeä henkireikä hänen puolisolleen ja he molemmat saivat näistä hetkistä paljon voimaa seuraavaan työviikkoon.

D kertoi, että kerran hänen puolisonsa oli ollut laajasti uutisoidullakin poliisitehtävällä. D:n puoliso oli laittanut viestiä D:lle ja kertonut, että nyt on vaarallinen keikka menossa. D oli itse löytänyt heti suuret otsikot lehdistä ja säikähtänyt itse, että olisiko hänen puolisolleen sattunut jotain.

D kertoi, että häntä on enemmän huolestuttanut puolisonsa jaksaminen vuorotyön vuoksi, eikä niinkään se, että jokin tapaus jäisi vaivaamaan tai aiheuttaisi traumoja hänen puolisolleen. D kertoi myös, että hän ei ollut oikeastaan tullut ajatelleeksi asiaa tältä kantilta aikaisemmin.

E kertoi, että varsinkin työharjoittelun alkupuolella eniten ajatuksia herätti se, että hänen puolisonsa oli kaukana työharjoittelussa. E kertoi, että sitä lisäsi varmasti myös se, että hän itsekin tiesi poliisintyön olevan mahdollisesti vaarallista. Aluksi E kertoi miettineensä paljonkin, että millaista työ oikeasti on ja kuinka paljon työvuoroissa tapahtuu asioita. E kertoi, että hänen puolisonsa oli pienehköllä paikkakunnalla harjoittelussa, joten jos jokin

kovempi poliisitehtävä tulee, joutuu hänen puolisonsa menemään sinne, koska muitakaan partioita ei ole. E kertoi, että ajan myötä tämä kaikki helpotti.

E kertoi miettineensä myös niitä pahimpia tapauksia, kuten Heidi Foxellin tapaus tai esimerkiksi kouluampumiset ja muut vakavat tilanteet, että mitä tapahtuisi, jos hänen puolisonsa joutuisi sellaiseen tilanteeseen. E kertoi, että ei ole suoranaisesti pelännyt puolisonsa terveyden tai hengen puolesta, mutta on kuitenkin pyöritellyt mahdollisuuksia päässään. Yhtenä esimerkkinä E mainitsi myös hälytysajon vaarallisuuden, koska liikenteessä kuolee vuosittain monia ihmisiä ja hälytysajo on usein varsin vauhdikasta ja esimerkiksi talviset olosuhteet lisäävät vielä liukkauden yhtälöön.

E kertoi myös ajatelleensa puolisonsa henkistä jaksamista. Esimerkiksi siten, että mitä jos hänen puolisolleen sattuu jokin henkisesti erityisen raastava poliisitehtävä tai jos hänen puolisonsa tutkisi jotain henkisesti raastavaa rikosasiaa. E kertoi myös, että on miettinyt sitä, kuinka paljon hänen puolisonsa oikeasti kertoisi sellaisesta hänelle, kaikkea kun ei voi lainkaan mukaan kertoa.

E kertoi esimerkkinä, että hänen puolisonsa on ollut joillakin vainajatehtävillä, jotka ovat syystä tai toisesta jäänyt erityisesti puolisonsa mieleen ja lisäksi eräs kuolonkolari tehtävä, joka on E:n mukaan varmasti ollut hänen puolisolleen kova paikka. E kertoi myös, että oli myös ylpeä puolisostaan, että hän oli osannut toimia kuolonkolaripaikalla oikein ja auttoi ihmisiä. E sanoi lopuksi, että juurikin vainajatehtävät ovat hänen mielestään sellaisia, että ne jäävät hänen puolisonsa mieleen pyörimään.

E kertoi, että hän luotti myös siihen, että hänen puolisonsa työkaverit pitävät hänestä erityisesti huolta, koska tiedostavat hänen olevan työharjoittelussa, eikä valmistunut poliisi. E kertoi, että hänen puolisonsa haaveilee urasta kentällä ja pidemmän aikaa kentällä ollessaan hän altistuisi varmasti myös fyysiselle uhalle jollain tapaa.

4.6 Median vaikutus

A ei pidä siitä, että mediassa ”mässäillään ja vatvotaan” aina niillä vakavimmilla tapahtumilla. A yrittää tietoisesti olla pelkäämättä aktiivisesti ja kokee, että jos jotain sattuu, niin se on huonoa tuuria. A ei koe, että hänen stressaamisellansa tai pelkäämisellä olisi mitään hyötyä ja sen takia yrittää olla ajattelematta asioita siltä kantilta. A myös kokee, että hänen puolisonsa suoja- ja voimankäyttövälaineet lisäävät turvallisuutta töissä. Kuten myös puolison koulutus, että hän osaa toimia tehtävillä mahdollisimman työturvallisesti.

B:stä tuntuu siltä, että uutisotsikot ovat usein varsin dramaattisia ja media nostaa vain pienen prosentin poliisin hälytystehtävistä esille. Toisaalta B ymmärtää, että raflaavat otsikot myyvät ja tuottavat klikkauksia lehdille.

B ei koe, että puolison koulutus toisi suoranaista turvaa hälytystehtävillä. B kokee, että jos ei ole muuta pohjaa tai valmiuksia suoriutua hälytystehtävistä turvallisesti, ei poliisikoulutus sinällään pelasta tilannetta. Myöskään suoja- ja voimankäyttövälineet eivät B:n mielestä ole sellaiset, että ne kaikelta suojaisi mutta B silti kokee, että onhan niistä tietysti hyötyä mutta eivät tee autuaaksi.

C kertoi, että hän on itse kiinnittänyt huomiota tänä vuonna vallinneeseen teemaan. Hän pohtii, onko Yhdysvalloissa tapahtuneiden asioiden ja esimerkiksi Black Lives Matter -liikkeen myötä Suomessakin kulttuuri muuttunut, koska täälläkin on C:n mielestä nostettu tavallista enemmän esille poliisin tekemiä virheitä. C:n mukaan niistä saa ja pitääkin puhua mutta hänen mielestään se saattaa hyvinkin vaikuttaa ihmisten ajatteluun Suomen poliisista.

C:n mielestä harvemmin näkee uutisia, että poliisin toimintaa kehuaan verrattuna virheistä kertomiseen.

C kertoi jo tottuneensa siihen, että otsikoissa on paljon niitä vakavimpia tapauksia, joten siitä hänellä ei ole sanottavaa.

C kertoi, että luottaa poliisikoulutuksen selkeästi lisäävän työharjoittelijoiden kykyä selviytyä tikoistakin paikoista kunnialla. C myös luottaa siihen, että voimankäyttö- ja suojavälineet ovat asianmukaiset ja tukevat yksittäisen poliisin turvallisuutta tarvittaessa.

D kertoi, että häntä ei oikeastaan häiritse se, että uutisissa nostetaan esille vain ne vakavimmat tapaukset. D kertoi ymmärtävänsä sen miksi jokapäiväiset poliisitehtävät eivät ylitä uutiskynnystä.

E kertoi, että ei koe sitä sinänsä negatiivisena, että media antaa vaarallistakin kuvaa poliisin ammatista, koska se muistuttaa, että sellainenkin on mahdollista. E kertoi, että näkee kuitenkin itse sen oikean poliisityön arjen, joka vähentää sitä tunnetta, että poliisintyö olisi aina jotenkin erityisen vaarallista. E kertoi, että toisaalta esimerkiksi sosiaalisessa mediassa törmää ajatteluun, että ”poliisit veisivät vain juoppoja putkaan sekä kiusaavat mopoilijoita ja niin edelleen.” E kertoi, että se häiritsee häntä, että ihmiset ajattelevat niin suppeasti. E:n kertoman mukaan, toisaalta valtamedia tuodessaan vain isoimmat poliisitehtävät julkisuuteen, lisää ajattelua, että poliisintyö olisi aina vaarallista.

E kertoi myös, kuinka sosiaalisessa mediassa tulee vastaan poliittisia mielipiteitä ja ajattelua, että poliisit olisivat suvaitsemattomia, koska se on varsinkin Yhdysvalloissa ollut vahvasti pinnalla lähikuukausina. E kertoman mukaan hän itse on kuullut kuinka paljon poliisitehtäviä on, mistä ei ikinä kirjoitella mediassa ja, että ihmiset eivät tiedä tai eivät osaa arvostaa sitä, kuinka paljon hyvää poliisit tekevät.

4.7 Yksityisyys

A kertoi, että hänen puolisonsa ei halua olla missään sosiaalisessa mediassa, eikä hänen puolisonsa muutenkaan halua välttämättä tuoda heti ilmi ammattiaan tavatessaan uusia ihmisiä. A kokee, että tämä on vaikuttanut myös hänen elämäänsä siten, että hän ei itsekään voi kertoa kaikille puolisonsa ammattia, vaikka haluaisi. A kertoi, että se on hyvin yleinen kysymys uusien ihmisten keskuudessa ja on täytynyt vähän miettiä mitä sanoa. A kertoi, että on joitakin kertoja jättänyt tietoisesti kertomatta puolisonsa ammatin. Tämä yksityisyyteen liittyvä on ollut A:n mukaan lähtöisin hänen kumppanin halustaan ja toiveestaan.

A kokee, että kumppanin toive yksityisyydestä liittyy osittain siihen, että tuntemattomat ihmiset pitäisivät A:n kumppania heti poliisina eikä niinkään hänenä itsenään. Lisäksi A kokee, että kumppanin toive liittyy myös osittain siihen, ettei tieto puolison ammatista leviä liian kauas ja puolisoa voitaisiin pahimmassa tapauksessa ruveta maalittamaan. A kertoi myös itse laittaneensa omia sosiaalisenmedian profiilejaan yksityisemmäksi ja hän myös kokee, että jos hänen kumppaninsa ei olisi poliisi, olisi A:n profiilit varmaan julkisempia.

C ei ole sinällään huolissaan, että hänen puolisoaan ruvettaisiin maalittamaan tai vaikka häiriköimään sosiaalisessa mediassa. Hän uskoo, että puolisonsa tekee työnsä tarpeeksi laadukkaasti, että kukaan ei koe tarvetta häiriköidä puolisoaan. C kertoi, että hänen puolisonsa ei ole esimerkiksi kieltänyt kertomasta ihmisille mitä hänen puolisonsa tekee työkseen.

D kertoi, että häntä mietityttää se, kun ihmiset kuvaavat poliiseja työssään ja hänen puolisoaankin on kuvattu. D kertoi, että tietää kyllä, että poliisia saa kuvata. D kertoi, että häntä mietityttää se, että jos hänen puolisoaan kuvattaisiin sellaisella virkatehtävällä, joka nousisi uutisotsikoihin ja hänen puoliosostansa kuvattu video olisi kaikkien nähtävillä ja sitten joku sivullinen tunnistaisi hänen puolisonsa vapaa-ajalla. D kokee, että tämä loukkaa myös hänen yksityisyyttään jollain tasolla. Tätä kautta myös maalittaminen ilmiönä on D:n mukaan huolestuttava.

D kertoi myös, että hänen puolisoaan oli jollakin virkatehtävällä kuvattu ja kyseistä videota oli jaettu Facebookissa. D:n mielestä tämä ei ole oikein.

E kertoi, että hän on miettinyt sitäkin, että mitä jos hänen puolisoaan kuvataan virkatehtävällä ja se video leviää esimerkiksi sosiaalisessa mediassa laajasti. E kertoi, että häntä itseään se ei häiritse, koska on niin ylpeä puolisonsa ammatista, että hän kertoisi mielellään kaikille mutta hänen puolisonsa ei halua erityisemmin tuoda ammattiaan esiin.

4.8 Tartuntataudit

B työskentelee itse sosiaali- ja terveysalalla. B:n mielestä poliisin koulutus tartuntatauteja ja yleisesti ensiaputilanteita kohtaan on varsin huono. B toteaa, että poliisi joutuu olemaan usein sellaisten ihmisten kanssa tekemisissä, kenen kanssa tekemisissä ollessaan esimerkiksi ensihoitajat suojautuisivat niin hyvin kuin mahdollista. Samanlaisessa tilanteessa poliisi taas ei välttämättä suojaudu ollenkaan, koska ei ymmärrä tai tiedä vaaroista tarpeeksi.

C työskentelee sosiaali- ja terveysalalla. Hän on itsekin töissään usein tekemisissä käytettyjen neulojen ja muiden sellaisten kanssa, joidenka kanssa hän uskoo poliisinkin olevan usein tekemisissä. C kuitenkin uskoo, että hänen puolisonsa osaa olla riittävän varovainen neulojen ja muiden kanssa, että hänelle ei satu mitään. C kuitenkin mainitsi myös sen, että vahinkoja sattuu ja on hyvä, että poliisiammattikorkeakoulu tarjoaa opiskelijoilleen rokotteen joitakin veriteitse tarttuvia tauteja vastaan.

D opiskelee itse sosiaali- ja terveysalan ammattiin. D kertoi, että häntä huolestaa tartuntataudit poliisintyössä.

D kertoi, että kerran hänen puolisonsa päälle oli sylkäissyt asiakas, kenellä oli C-hepatiitti. D kertoi, että hän pelkäsi hepatiitin tarttuvan puolisonsa kautta häneenkin.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

5.1 Vaikutukset

Kaikki haastateltavat olivat kokeneet, että kumppanin ammatti on jollain tavalla vaikuttanut ja herättänyt ajatuksia. Haastatteluiden aikana saadut vastaukset kohtasivat useita tutkimuksen alussa tehtyjä hypoteeseja ja aikaisempien aihepiiriin ulottuvien tutkimusten esittämiä vastauksia. Haastateltavien kohdalla oli havaittavissa selkeitä yhteneviä ajatuksia, mutta osalla haastateltavista nousi esiin ajatuksia joita toisilla ei ollut ilmaantunut. Siihen

miten haastateltavat kokivat erinäisiä reaktioita ja mitä ajatuksia heillä heräsi, on havaittavissa useita erilaisia syitä.

Suurimpana vaikutuksena voidaan todeta vuorotyön aiheuttamat vaikutukset, kuten vastauksista voidaan todeta. Vuorotyö on vaikuttanut erityisesti yhteiseen aikaan ja yhdessäoloon. Se tuli jokaisella haastateltavalla ensimmäisenä mieleen keskustelua aloitettaessa. Moni haastateltava oli tottunut siihen, että hänellä ja puolisoillaan on yhteistä vapaa-aikaa runsaasti ja osa oli tottunut siihen, että kaikki viikonloput ja melkein kaikki illat ovat yhteistä vapaa-aikaa. Vapaa-ajan vähentyminen voi toisaalta olla myös tottumiskysymys ja neljän kuukauden pituinen työharjoittelun kenttäjakso on varsin lyhyt. Pidemmän päälle vaikutukset voivat helpottua, kun haastateltavat löytävät oman tavan hoitaa asiaa. Osa haastateltavista sanoikin, että ovat jo työharjoittelun aikana tarkoituksella suunnitelleet yhteistä tekemistä yhteisille vapaapäivilleen ja näin ollen aloittaneet ongelman työstämisen jo työharjoittelun aikana. Myös kun virkaikää kertyy enemmän, voi joillakin poliisilaitoksilla olla paremmat mahdollisuudet vaikuttaa omiin työvuoroihin ja niitä voi parhaimmassa tapauksessa vaihtaa tarvittaessa varsin hyvin. Näin ollen esimerkiksi yhteiset pitkät viikonloput voivat olla helpohkosti järjestettävissä.

Meille haastattelijoille jäi myös sellainen tunne haastattelujen jälkeen, että eniten poliisityön vaikutuksiin puolison näkökulmasta ja parisuhteeseen heijastuviin vaikutuksiin vaikuttaa se, että onko poliisin puoliso luonteeltaan sellainen, että hän huolehtii ja murehtii puolisonsa perään tämän ollessa töissä. Tutkimuksemme ei toki kata koko ammattikuntaa, mutta mielestämme työn luonne on jokseenkin toissijainen asia suhteessa siihen, millainen puoliso on luonteeltaan. Toki myös se vaikuttaa yhtälöön, että mitä työtä poliisipuoliso poliisissa tekee.

Kaikki haastateltavat ovat jollain tasolla kokeneet keskustelun auttavaksi tekijäksi, osa suuremmin kuin toiset. Osa haastateltavista myös toi itse ilmi, että keskustelua puolison työasioihin liittyen oman puolison kanssa ei ole ollut tarpeeksi heidän mielestään. Suurin osa haastateltavista mainitsi myös, että ei ainakaan haluaisi jäädä keskustelun ulkopuolelle ja esimerkiksi kuulla jostain muualta hänen puolisonsa olleen vaativalla poliisitehtävällä. Voidaan siis todeta, että tutkimuksemme otannan perusteella poliisiopiskelijoilla on varsin hyvät puhetaidot myös kotielämässä.

Haastattelujen perusteella kovinkaan moni ei aktiivisesti pelkää puolisonsa puolesta. Eikä haastateltavia huoleta, että hänen puolisonsa joutuisi fyysisen väkivallan kohteeksi töissään. Enemmän haastateltavia mietitytti se, että jos puolison mieleen jää jokin asia pyörimään ja

selvästi mietityttämään. Poliisintöissä kun joutuu näkemään monenlaisia asioita, mitä poliisihallinnon ulkopuolella työskentelevät eivät koskaan pääse tai joudu näkemään.

5.2 Taustan ja kokemusten summa

Tutkimuksessa haastateltujen henkilöiden kokemuksissa oli paljon yhtäläisyyksiä, mutta myös yksilötasolla oli havaittavissa tiettyjä enemmän vaivaavia aiheita riippuen haastateltavien omasta taustasta ja harjoittelun aikaisesta kokemuksesta. Selkeä vaikutus oli muun muassa haastateltavan omalla koulutus-/ammattitaustalla. Haastateltavan omat tiedot esimerkiksi terveydenhoitoalan puolelta näkyivät juuri esimerkiksi tartuntatautien pelossa. Terveydenhoitoalalla työskentelevä puoliso kohtaa omassa ammatissaan henkilöitä, joilla on tartuntatauteja, mukaan lukien henkilöitä, jotka ovat myös säännöllisesti poliisien kanssa tekemisissä.

Haastateltava B:llä vaikutti vastauksiin vahvasti se, että hän on myös suorittanut Poliisi Amk -tutkinnon. Hänellä oli oman käden kokemusta ja tietoa siitä minkälainen koulutus omalla puolisoillakin on ammatissaan ja se vaikutti B:n ajatuksiin eri tavoilla. B:n oma tieto samaan aikaan sekä vähensi stressiä, koska hänen tietonsa eivät olleet vain muiden kertomusten varassa, mutta samaan aikaan hän tiesi ammatin ja koulutuksen mahdolliset vaaratekijät ja heikkoudet. B:n osalta oli selkeästi havaittavissa, että hänellä tieto ei niin sanotusti lisäänyt tuskaa, vaan päinvastoin. Oma tietotaito auttoi ymmärtämään ja käsittelemään mahdollisia vaaroja selkeästi eri tavalla kuin haastateltavat, joilla ei omakohtaista kokemusta poliisin ammatista ole.

Haastateltavan oman taustan lisäksi, heidän ajatuksiinsa vaikutti se, mitä harjoittelujakson aikana on konkreettisesti tapahtunut. Esimerkiksi poliisin ammatin vaikutus yksityisyyteen tuli haastateltavalla oma-aloitteisesti puheeksi enemmänkin, jos jotain siihen viittaavaa on aikaisemmin tapahtunut. Haastateltava D kertoi esimerkiksi, että hänen kumppaniaan oli kuvattu työtehtävien aikana ja se oli jäänyt häiritsemään. Yksityisyys ei selkeästi huolettanut niin paljoa, jos sen loukkaamisesta ei ollut mitään omakohtaista kokemusta. Muilla haastateltavilla ei oikeastaan samanlaisia konkreettisia kokemuksia ollut yksityisyyden loukkaamisesta.

Yksityisyyden kanssa sama ilmiö on nähtävissä vaaratilanteiden osalta. Varsin lyhyen poliisiuran aikana eivät haastateltavien kumppanit olleet joutuneet erittäin vakaviin omaa henkeä uhkaaviin tilanteisiin. Tällaisten tapausten osalta kokemukset ja ajatukset pohjautuivat suurimmalta osin juuri mediassa esiin nostettuihin tapauksiin. Median vaikutus

kuitenkin oli selkeää, koska haastateltavat toivat esiin juuri sen, että poliisitehtävistä ylipäättään uutisoidaan vain, jos jotain erittäin vakavaa on tapahtunut. Myös poliisien itse kokema vaara nousee otsikoihin vasta, kun jotain on ehtinyt konkreettisesti käydä. Fyysisen vaaran pelko oli kaikilla haastateltavilla käynyt enemmänkin ajatuksen tasolla. Suoranaisia pelkoreaktioita ei ollut koettu, mutta siihenkin käytännössä vaikutti se, että harjoittelun aikana vakavia henkeä ja terveyttä uhkaavia tilanteita ei ollut tullut eteen.

5.3 Kumppanin kokemuksen vaikutus

Oma tutkimuksemme keskittyi harkitusti juuri Poliisin AMK -tutkintoon liittyvän harjoittelun aikana koettuihin vaikutuksiin, mutta poliisin ammatin vaikutukset saattavat konkretisoitua vasta pidemmän kokemuksen myötä. Osa poliiseista saattaa kokea pitkänkin uran ennen kuin mitään läheltä piti -tilannetta tulee eteen, jos tuleekaan ollenkaan. Tutkimuksen arvoista olisi haastatella oman tutkimuksemme tapaisesti myös pidemmän poliisiuran tehneiden henkilöiden puolisoita. Vaikutukset saattavat olla monien tekijöiden summa, jolloin kumuloituva stressi saattaa näkyä vasta vuosienkin erinäisten tapahtumien jälkeen. Harjoittelijoiden kokemuspohja on kuitenkin loppujen lopuksi vain kymmenen kuukautta.

Nykyään poliisissa organisaationa on kiinnitetty paljon huomiota henkilöstön hyvinvointiin ja jaksamiseen. Traumaattisia tilanteita pyritään käsittelemään ammattilaisten avustuksella, mutta esimerkiksi aseenkäyttötilanne saattaa jättää kokeneeseenkin poliisimieheen jälkensä, joiden vaikutukset voivat kumuloituvan stressin myötä näkyä vasta vuosien päästä.

Toisaalta oma tutkimuksemme antaa kuvan siitä, mitä vaikutuksia vasta alkaneella uralla havaitaan. Tässä vaiheessa jokainen vastaan tullut kokemus ja sen myötä tullut reaktio saattaa olla aivan uusi ja ennakoimaton. Kokemuksen myötä vielä näin varhaisessa vaiheessa vakavalta tuntuneeseen asiaan saattaa turtua. Osa haastateltavista toi ilmi huolen esimerkiksi vainajatehtävistä. Suurelle osalle ihmisistä vainajan näkeminen saattaa olla elämässä vain yhden tai kaksi kertaa vastaan tuleva tilanne, eikä kaikki ihmiset välttämättä näe yhtäkään vainajaa elämänsä aikana. Poliisi kuitenkin näkee työtehtäviensä mukaan paljonkin eri tavalla menehtyneitä vainajia. Tietyllä tavalla ”siisteihin” vainajiin saattaa turtua ja kuoleman näkeminen saattaa alkaa tuntumaan jopa arkipäiväiseltä. Kuitenkin on asioita, joihin ei välttämättä ikinä totu ja niiden kokeminen tai näkeminen saattavat järkyttää mieltä, vaikka takana olisi kuinka pitkänkin ura. Tällaisia tilanteita saattavat olla esimerkiksi

lapsivainajan näkeminen tai esimerkiksi työtoverin vakava loukkaantuminen virkatehtävällä.

5.4 Mikä auttaa pärjäämään

Mitkä sitten ovat sellaisia asioita ja mahdollisesti toimintamalleja, jotka voisivat auttaa käsittelemään poliisin ammatin mukanaan tuomia vaikutuksia? Koska kaikki harjoittelijoiden kumppanit olivat kokeneet kuitenkin jonkin tasoisia tuntemuksia kumppaninsa ammatin vuoksi, voidaan todeta, että poliisin kumppanina ei välttämättä ole aina helppoa. Asiat, jotka saattavat tuntua poliisista itsestään mielenkiintoisilta ja jännittäviltä, saattavat aiheuttaa huolta ja jopa pelottaa kumppania. Kaikki haastateltavat kokivat, että he haluavat kuulla kumppaninsa työtehtävistä ainakin jossain määrin. Työn ja arjen tasapaino vaatii siis molemmilta osapuolilta omaa panostusta ja molemmat saattavat tarvita vertaistukea toisiltaan.

Puhuminen mahdollisista huolta ja pelkoa aiheuttavista asioista on normaalissakin parisuhteessa tärkeää, mutta poliisipariskunnan kohdalla ammatin tuomat huolet ovat tietyllä tapaa kuin omasta maailmastaan. Tämä ei tietenkään ole pelkästään poliisin ammatin varjopuoli, vaan samanlaisia kokemuksia voidaan olettaa olevan esimerkiksi ensihoidon ja pelastuslaitoksen työntekijöillä. Ammateissa, joissa kohdataan arkipäiväisesti melko karujakin asioita, voidaan samaistua varmasti tämän tutkimuksen antamiin tuloksiin.

Haastateltavien kohdalla oli havaittavissa tietynlainen stereotypia, jonka mukaan poliisit ja terveydenhoitoalan ammattilaiset ovat sopivia pariskuntia. Haastateltavista yli puolet työskentelivät/opiskelivat terveydenhoitoalaa. Tässä stereotypiassa saattaa olla kuitenkin olla hyviä puolia. Molemmissa ammattikunnissa nähdään ainakin tiettyyn pisteeseen asti samanlaisia asioita, kuten erilaisia ihmiskohtaloita ja esimerkiksi kuolemaa. Tietynlaiset yhdistävät kokemukset saattavat helpottaa asioiden käsittelemistä itsensä kannalta ja ne voivat myös auttaa ymmärtämään, jos toinen kokee tarvetta puhua jostain kokemastaan.

Puheenkin tarve on ihmisillä yksilöllistä, mutta tunne siitä, että toinen ei kuitenkaan ikinä ymmärtäisi kokemuksia, saattaa aiheuttaa paljon ongelmia. Poliiseiden joukossa on verrattain korkeat eroprosentit ja yhtenä syynä saattaa olla juurikin se, että kumppani ei pysty ymmärtämään poliisin kokemuksia ja kommunikaatio kärsii. Haastatteluiden ulkopuolella kävimme myös useita keskusteluja opinnäyteyöhömme liittyen ja muun muassa yksi kokenut konstaapeli kertoi, että hänen aikaisemman avioeronsa takana oli juurikin se, että hänestä tuntui, ettei opettajana työskennellyt entinen puoliso ikinä kyennyt täysin

ymmärtämään hänen vaikeita kokemuksiaan. Poliisin ja opettajan ammatissaan kohtaamat asiat ovat melko kaukana toisistaan ja tällainen kuilu saattaa aiheuttaa sen, että toisen ongelmiin voi olla vaikeaa samaistua. Eräs poliisi tiivistä asian ytimekkäästi ”kaikkea ei tarvitse välttämättä täysin ymmärtää, mutta silti voi olla toisen tukena.”

5.5 Teoriataustan näkyminen tutkimustuloksissa

Haastateltavien vastaukset olivat tutkimuksen alussa kerätyn teoriapohjan mukaisesti melko samalla linjalla. Oman tutkimuksemme otanta on tietenkin melko pieni, mutta teoriapohja vahvistaa omien tuloksiemme luotettavuutta. Haastateltavat esimerkiksi kokivat huolta siitä, miten mahdolliset vaikeat kokemukset vaikuttavat poliisikumppanin henkiseen hyvinvointiin. Erkki Ellonen toi taustamateriaalissamme teoksessa ”poliisityön psykologiaa,” esiin juuri sen, että poliisi on altis traumaperäiselle stressihäiriölle ammattinsa vuoksi. Ellosen mukaan traumaperäiselle stressihäiriölle altistavat juuri vakavat tapahtumat töissä, joita ovat esimerkiksi loukkaantuminen työtehtävällä tai työtoverin kuolema. Samanlaisia ajatuksia oli kaikilla haastateltavilla ainakin tullut mieleen, mutta varsinaista pelkoa asiasta ei vielä ollut koettu.

Markku Partinen mainitsee teoksessaan ”epäsäännöllinen työaika ja vuorotyö,” että yötyötä tekevällä on jopa 1,36 kertainen riski työtapaturmalle verrattuna säännöllistä päivätyötä tekevään henkilöön. Poliisin ammatissa tämä altistaa esimerkiksi yövuoroissa mahdollisille liikenneonnettomuuksille varsinkin, jos väsyneenä joudutaan ajamaan hälytysajoa. Muun muassa haastateltava E toi esiin huolen siitä, kuinka vaarallista hälytysajo on. Partisen teoksessa käsiteltiin, myös sitä, kuinka vuorotyö vaikuttaa henkilön mielialaan, koska epäsäännöllinen vuorotyö voi aiheuttaa väsymystä ja väsymys taas voi aiheuttaa ärtyneisyyttä. Haastateltavat olivat huomanneet, että heidän kumppaninsa saattoivat olla melko väsyneitä aika ajoin vuorotyön vuoksi, mutta he kokivat, että työssä viihtymisellä oli huomattavasti suurempi vaikutus mielialaan. Osa haastateltavista koki, että esimerkiksi tutkinnassa työskennellessään, heidän kumppaninsa olivat huomattavasti turhautuneempia ja ärtyneempiä, koska he eivät viihtyneet tutkinnassa yhtä hyvin kuin kentällä. Haastateltava B kuitenkin kertoi, että hän huomasi kumppanistaan sen, että jos edeltävän yön työvuoro oli ollut hiljainen, hän oli väsyneempi seuraavana päivänä. Jos taas työvuorossa oli ollut jotain jännittävää, tuntui kumppani olevan energisempi, koska työssä oli ollut mielenkiintoinen vuoro.

Erkki Kerolan teos ”Ammattina poliisi – pelkääkö puoliso” oli tutkimuksemme teoriapohjan kannalta erittäin oleellinen. Kerolan tutkimus oli keskittynyt tutkimaan juuri sitä, miten poliisin läheiset kokevat kumppaninsa ammatin. Mielenkiintoisena erona Kerolan ja meidän tutkimuksemme välillä oli tutkimuksissa huomioon otettujen poliisien oma kokemuspohja. Erkki Kerola oli toteuttanut tutkimuksensa juuri kokeneiden poliisien osalta, kun taas meidän tutkimuksemme keskittyi tarkastelemaan vasta uransa alussa olevien poliisien kumppaneiden näkemyksiä. Kerolan saamissa vastauksissa näkyi se, että osan vastanneista puoliset olivat kohdanneet jo uransa aikana muun muassa fyysisen väkivallan uhkaa, joka meidän tutkimuksessamme ei ollut vielä ehtinyt kunnolla vaikuttaa virkaiältään nuoriin poliiseihin. Kerolan tutkimuksessa oli myös kysytty kumppaneiden kokemuksia siitä, oliko poliisin ammatti vaikuttanut heidän kumppaniinsa positiivisesti tai negatiivisesti esimerkiksi käytöksen osalta. Tällaiset vaikutukset kuitenkin vaatisivat pidempää kokemusta poliisin ammatista, joten todennäköisesti tästä syystä meidän tutkimuksessamme eivät kumppanit tuoneet esille esimerkiksi havaittua kyynistymistä. Tietynlaista ärtyneisyyttä ja lyhytaikaisia vaikutuksia oli ohimennen havaittavissa, mutta suoranaiset muutokset persoonassa vaatisivat varmasti paljon enemmän, kuin kymmenen kuukauden harjoittelu.

LÄHTEET

- Bischof, Anita & Bischof, Klaus 2002: Työn ja yksityiselämän tasapainottaminen. Suomentaja Hellsten, Sari. Helsinki 2005, Rastor Oy.
- Erkki Ellonen, Lasse Nurmi, Petri Raivola, Tarmo Väliälö, Unto Väliälö 1997: Poliisityön psykologiaa
- Erkki Kerola 2003 Poliisiammattikorkeakoulu Espoo: Ammattina poliisi – Pelkääkö puoliso
- Jaakkola, Kaisa 2012: Hormonitasapaino. Opas energiseen elämään. Helsinki, Tammi.
- Karhula, Sanna opinnäytetyö 2018 ”Sosiaalinen tukiverkosto”
- KvaliMot Teemahaastattelu, luettavissa:
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html Luettu 31.10.2020
- Repo, Ville opinnäytetyö 2019 ”Tutkintouudistuksen vaikutukset työharjoittelijoihin”
- Mikkonen, Vesa ja Mononen, Simo ”Unen laadun ja määrän merkitys vuorotyössä” (2020)
- Partinen, Markku 2012: Epäsäännöllinen työaika ja vuorotyö. Duodecim Terveyskirjasto. Luettavissa:
https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_teos=&p_artikkeli=dlk01013.
Luettu 20.10.2020
- Poliisilaki 1 luku [22.7.2011/872](https://www.finlex.fi/legislation/227/2011/872)
- Poliisin eettinen vala, luettavissa:
https://www.poliisi.fi/tietoa_poliisista/poliisin_eettinen_vala
- Rikander, Henri: Poliisin kokemus virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta, Edilex 2017/43, julkaistu 24.10.2017.
- Pulkkinen, Ville opinnäytetyö 2018 ” Poliisin työssä syntyvät uhkatekijät ja niiden vaikutus yksityiselämään”
- Valkonen, Jenny 2014 Pro gradu: Työn ja vapaa-ajan yhteensovittaminen suomalaisissa perheissä
- Yoshida, Teemu 2013 opinnäytetyö: Työn ja vapaa-ajan tasapaino